

8.6.2005

TYÖTAPATURMA- JA LIIKENNEVAHINKOPOTILAIDEN SAIRAANHOITOKUSTAN- NUSTEN TÄYSKUSTANNUSMAKSUA KOSKEVAN MENETTELYN YHDENMU- KAISTAMINEN

Työtapaturma- ja liikennevahinkopotilaiden sairaanhoidon korvausten pysyvä täyskustannusvastuujärjestelmä (1358-1363/2005) tuli voimaan vuoden alusta. Uusi järjestelmä koskee vain vuoden 2004 jälkeen sattuneita työtapaturmia, ammattitauteja ja liikennevahinkoja. Ennen vuotta 2005 sattuneiden työtapaturmien, ammattitautien ja liikennevahinkojen sairaanhoidon korvauksissa noudatetaan aikaisemman lainsäädännön mukaista menettelyä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on neuvotellut Tapaturmavakuutuslaitosten liiton, Liikennevakuutuskeskuksen ja Suomen Kuntaliiton (jäljempänä osapuolet) kanssa toimenpiteistä, joilla tapaturma- ja liikennevahinkopotilaiden hoidon ilmoittamiskäytäntö ja täyskustannusmaksun maksamista koskeva menettely voitaisiin yhdenmukaistaa. Osapuolet kiinnittävät kunnallisen terveydenhuollon hoitolaitosten sekä vakuutuslaitosten huomiota seuraaviin seikkoihin.

Tapaturmavakuutuslain (608/1948) ja liikennevakuutuslain (279/1959) mukaan vakuutuslaitos voi antaa kunnallisessa terveydenhuollossa hoidettavana olevan potilaan hoidon nopeuttamiseksi maksusitoumuksen valitsemaansa hoitopaikkaan. Kunnallisen terveydenhuollon hoitolaitos ei voi kuitenkaan lykätä lääketieteellisesti tarpeellisen hoidon antamista, vaikka vakuutuslaitos ei ole ratkaissut vahingon korvattavuutta tai maksusitoumusasiaa taikka vakuutuslaitos on antanut maksusitoumuksen muuhun hoitopaikkaan. Hoidon tarpeen ratkaisee aina hoitava lääkäri lääketieteellisin perustein.

Hoitava lääkäri päättää myös, milloin potilas voidaan terveydentilansa puolesta siirtää hoidettavaksi maksusitoumuksessa tarkoitettuun hoitopaikkaan. Potilaan kieltäytyminen vakuutuslaitoksen maksusitoumuksella tarjoamasta hoitopaikasta ei poista kunnallisen terveydenhuollon velvollisuutta järjestää potilaan lääketieteellisesti tarpeellinen hoito.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992; asiakasmaksulaki) 13 b §:n mukaan kunnallisen terveydenhuollon hoitolaitoksen on viipymättä, kuitenkin viimeistään kymmenen arkipäivän kuluessa ilmoitettava vakuutuslaitokselle sellaisen hoidon alkamisesta, joka todennäköisesti johtuu työtapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien korvattavaksi kuuluvasta työtapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta.

Asiakasmaksulaissa säädetään tiedoista, jotka hoitolaitoksen on annettava vakuutuslaitokselle ilmoittaessaan hoidon aloittamisesta. Ilmoitukseen on asiakasmaksulain 13 b §:n 1 momentin mukaan sisällytettävä hoitolaitoksella olevat tiedot vamman tai sairauden laadusta, tapaturmasta, ammattitaudista ja liikennevahingosta sekä vahingoittuneen henkilötiedot. Työtapaturmissa ja ammattitauoissa on lisäksi ilmoitettava tiedot vahingoittuneen työnantajasta ja vakuutuslaitoksesta, jossa työnantajan työntekijät on vakuutettu sekä liikennevahingoissa tiedot liikennevahingosta vastuullisesta tai siihen osallisista moottoriajoneuvoista ja näiden liikennevakuutuslaitoksista. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on, että vakuutuslaitos saa hoitolaitokselta mahdollisimman nopeasti sellaiset tiedot, joilla vakuutuslaitos voi harkita maksusitoumuksen antamista potilaan siirtämiseksi muuhun hoitopaikkaan nopeamman hoidon saamiseksi.

Ilmoitusta ei asiakasmaksulain mukaan tarvitse tehdä ensimmäisestä lääkärin vastaanottokäynnistä ja siihen välittömästi liittyvästä vähäisestä hoitotoimenpiteestä. Vähäisellä hoitotoimenpiteellä tarkoitetaan tavanomaista, vastaanottokäynnin yhteydessä tehtävää röntgentutkimusta, kipsausta, sidontaa tai muuta näihin rinnastettavaa toimenpidettä. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan ilmoitusta ei tarvitse tehdä myöskään yksittäisistä lääkärissäkäynneistä, joilla potilas käy sairaaloman jatkamisen tai muutoin vamman seurannan vuoksi.

Laissa ei säädetä tarkemmin, minkälaisessa muodossa hoidon aloittamista koskevat tiedot on annettava. Lain perusteluiden mukaan ilmoitusvelvollisuus voidaan täyttää esimerkiksi antamalla vaadittavat tiedot vakuutuslaitokselle E- lääkärinlausunnolla.

Osapuolet toteavat, että ilmoittamiseen käytetyn erillisen ilmoituskaavakkeen käyttö on osoittautunut epätarkoituksenmukaiseksi. Hoidon aloittamisesta ilmoittamiseen ja täyskustannusmaksun maksamisen menettelyyn on liittynyt myös eräitä muita epäselvyyksiä. Osapuolten näkemyksen mukaan menettelyssä olisi tarkoituksenmukaista noudattaa käytännön yhdenmukaistamiseksi seuraavia periaatteita.

1. Tapaturma- ja liikennevahinkopotilaan hoidon aloittamisesta ilmoittaminen

1.1. Ilmoittaminen sairauskertomuksen jäljennöksellä

Hoitolaitoksen on aina tehtävä tapaturma- ja liikennevahinkopotilaan hoitokäynnistä määräysten mukaiset sairauskertomusmerkinnät. Siksi hoitolaitos voi helpoimmin ilmoittaa tapaturma- ja liikennevahinkopotilaan hoidon aloittamisesta lähettämällä vakuutuslaitokselle jäljennöksen potilaskäyntiä koskevasta sairauskertomuksesta. Koska laissa ei ole säädetty hoidon aloittamista koskevan ilmoituksen muodosta, menettely täyttää asiakasmaksulain 13 b §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden.

Jos kaikki asiakasmaksulaissa vaaditut tiedot eivät ilmene sairauskertomusmerkinnöistä, hoitolaitoksen on selvitettävä ne ja lähetettävä tiedot vakuutuslaitokselle sairauskertomuksen mukana.

Työtapaturmissa ja ammattitaudeissa potilaan, työnantajan ja vakuutuslaitoksen nimi ja vakuutuksen numero löytyvät helpoimmin vakuutustodistuksesta, jonka potilas saa pyynnöstä työnantajaltaan. Vakuutustodistus voidaan liittää laskun tai sairauskertomuksen mukaan.

Vakuutustodistuksen käyttö ja sen lähettäminen vakuutuslaitokselle ei ole täyskustannusmaksun maksamisen edellytys. Vakuutustodistuksen käyttö on kuitenkin suositeltavaa, koska se varmistaa tietojen oikeellisuuden ja vakuutustodistuksella hoitolaitos voi velottaa asiakasmaksun suoraan vakuutuslaitokselta.

Jos vakuutustodistusta ei ole työtapaturmissa ja ammattitaudeissa käytettävissä, hoitolaitos saa puuttuvat tiedot esim. potilaalta, työnantajalta, poliisilta tai sairaankuljetuskertomuksesta. Sama koskee liikennevahinkoja. Liikennevahingoissa ei ole kuitenkaan käytössä vakuutustodistusta.

Vakuutuslaitosten osoitteet löytyvät Tapaturmavakuutuslaitosten liiton (www.tvl.fi) ja Liikennevakuutuskeskuksen (www.lvk.fi) nettisivuilta.

1.2. E- lääkärintlausunnon käyttäminen hoidosta ilmoitettaessa

Hoidon aloittamisesta voidaan ilmoittaa myös antamalla vaadittavat tiedot E-lääkärintlausunnolla. Erikseen laadittavan E-lääkärintlausunnon käyttäminen on kuitenkin perusteltua lähinnä silloin, kun

- a) työtapaturma- tai liikennevahinkopotilas kirjoitetaan hoitolaitokseen sairaansijalle hoidettavaksi,
- b) työtapaturma- tai liikennevahinkopotilaan hoito- tai tutkimustoimenpide tai lääkinnällistä kuntoutusta varten laaditaan hoitosuunnitelma taikka hänet asetetaan hoitojonoon tai
- c) työtapaturma- tai liikennevahinkopotilaalle aikaisemmin tehtyä hoitosuunnitelmaa muutetaan.

E- lääkärintlausunnosta rastitetaan tällöin kohta ”maksusitoumuspyyntö”.

Lausuntoon kirjataan asiakasmaksulain mukaisesti vakuutuslaitoksen maksusitoumuksen antamiseen tarvittavat tiedot. Erityisen tärkeää on merkitä E-lausuntoon arvio hoitoon pääsyn ajankohdasta ja hoitokustannuksista,

jotta vakuutuslaitos voi arvioida maksusitoumuksen antamista muualla tapahtuvaan hoitoon.

2. Hoitoa koskevan laskun lähettäminen vakuutuslaitokselle

Vastaanottokäyntiä koskevan sairaskertomusmerkinnän lähettäminen vakuutuslaitokselle on perusteltua laskun maksamiseksi nopeuttamiseksi myös niissä tapauksissa, joissa hoitolaitoksella ei ole velvollisuutta ilmoittaa hoidon aloittamisesta. Muussa tapauksessa vakuutuslaitos joutuu usein erikseen pyytämään hoitolaitokselta korvausvelvollisuuden selvittämiseksi sairaskertomuksen tai E-lääkärintlausunnon.

Jos hoitoa koskevaa laskua ei voida käytännön syistä johtuen lähettää vakuutuslaitokselle sairaskertomuksen jäljennöksen mukana, erikseen lähetettävään laskuun tai sen liitteeseen tulisi merkitä tiedot, joilla lasku voidaan yhdistää vakuutuslaitoksessa potilaan sairaskertomukseen. Laskua ei voida vakuutuslaitoksessa käsitellä, jos siitä puuttuu potilaan henkilötiedot ja työtapaturmissa ja ammattitaudeissa potilaan työnantajan ja tämän tapaturmavakuutuslaitoksen nimi sekä liikennevahingoissa potilaan kuljettaman tai vahinkoon osallisen ajoneuvon rekisteritunnus ja liikennevakuutusyhtiön nimi.

3. Vakuutuslaitoksen selvittämisvelvollisuus ja täyskustannusmaksun suorittaminen

Kun hoidon aloittamista koskevaan ilmoitukseen vaadittavat tiedot sisältävä sairaskertomus tai E-lääkärintlausunto taikka muussa muodossa annetut tiedot ovat saapuneet vakuutuslaitokselle, vastuu asian selvittämisestä siirtyy lain mukaan vakuutuslaitokselle. Mikäli hoito on tapaturmavakuutuslain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavaa, hoitolaitos saa ilmoituksen tehtyään täyskustannusmaksun siihen asti, kunnes vakuutuslaitos ohjaa potilaan maksusitoumuksella muualle hoitoon. Jos sairaskertomuksen tai E-lääkärintlausunnon tiedot ovat puutteelliset, ne lähetetään hoitolaitokselle täydennettäväksi.

4. Ilmoitusvelvollisuus ja täyskustannusmaksu, kun vahinkoa ei ilmoiteta vakuutuslaitokselle

Työtapaturma- ja ammattitautikorvausasia tulee vireille vakuutuslaitoksessa tapaturmailmoituksella, jonka tekeminen kuuluu työnantajalle. Vakuutuslaitoksen on selvitettävä korvausvelvollisuus myös silloin, kun se saa muulla tavoin tiedon työtapaturmasta tai ammattitaudista, jonka vuoksi sen voidaan otaksua olevan korvausvelvollinen. Liikennevahingoissa vahinkoilmoituksen tekee liikennevakuutuksesta korvausta hakeva.

Asiakasmaksulain 13 a ja 13 b §:n mukaan kunnallisen terveydenhuollon hoitolaitoksen on ilmoitettava salassapitosäännösten estämättä tapaturma- ja liikennevahinkopotilaan hoidon aloittamisesta vakuutuslaitokselle myös siinä tapauksessa, ettei tapaturmailmoitusta tai ilmoitusta liikennevahingosta vakuutuslaitokselle tehdä.

Jos hoitolaitos ei pysty selvittämään oikeaa vakuutuslaitosta, koska potilas ei anna tietoja työnantajasta tai vakuutuslaitoksesta eikä niitä muullakaan tavoin voida selvittää, hoitolaitos voi ilmoittaa hoidon aloittamisesta työtapaturmissa ja ammattitaudeissa mille tahansa työtapaturmavakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle tai Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon sekä liikennevahingoissa Liikennevakuutuskeskukseen. Nämä selvittävät oikean vakuutuslaitoksen ja siirtävät asian sen käsiteltäväksi. Jos tapaturma- tai vahinkoilmoitusta ei tehdä, vakuutuslaitos selvittää muulla tavoin täyskustannusmaksun maksamista varten vahingon korvattavuuden.

5. Täyskustannusmaksun periminen

Täyskustannusmaksu ei ole sellainen asiakasmaksu, joka voitaisiin periä ulosottoteitse ilman tuomiota.

Vakuutusyhtiön maksuvelvollisuuden perusteet määritellään tapaturma- ja liikennevakuutuslaissa. Vakuutuslaitos saa tapaturma- ja liikennevakuutuslain mukaan maksaa täyskustannusmaksun vasta sen jälkeen, kun vakuutuslaitos on ensin selvittänyt, onko kysymyksessä lain mukaan korvattava hoito. Jos vahinko ei ole tapaturmavakuutuslain tai liikennevakuutuslain mukaan korvattava, täyskustannusmaksua ei voida maksaa. Korvauskysymys voi ratketa lopullisesti vasta muutoksenhakukäsittelyn jälkeen. Vakuutuslaitos ilmoittaa hoitolaitokselle korvausasian ratkaisun pitkittymisestä.

Vakuutuslaitoksella on lain mukaan aikaa korvauspäätöksen tekemiseen kolme kuukautta siitä lukien, kun se on saanut asian ratkaisemiseen tarvittavan selvityksen. Vasta sen jälkeen vakuutuslaitos voi olla velvollinen maksamaan tapaturma- ja liikennevakuutuslaissa säädettyä viivästyskorkoa. Tapaturmavakuutuslaissa ja liikennevakuutuslaissa ei ole säädetty korvausta erillisestä laskutuslisästä, joka ei sisälly kuntalaskutusperusteisiin.

6. Täyskustannusmaksu työnantajan omavastuun sisältävissä työtapaturmavakuutuksissa

Työnantajalla voi olla työtapaturmavakuutukseen sisältyvä omavastuu tietyn suuruisista korvauskustannuksista. Tästä huolimatta täyskustannusmaksun suorittaminen hoitolaitokselle kuuluu aina vakuutuslaitokselle. Vakuutuslaitoksen on kuitenkin ensin selvítettävä hoidon korvattavuus. Jos kor-

vausedellytykset täyttyvät, vakuutuslaitos maksaa hoidosta täyskustannusmaksun hoitolaitokselle ja perii omavastuun suuruisen osuuden maksamaan kustannuksesta takaisin työnantajalta. Siksi täyskustannusmaksua ei tule lähettää työnantajan maksettavaksi. Täyskustannusmaksua ei saa lain mukaan periä myöskään tapaturma- ja liikennevahinkopotilaalta.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 2005

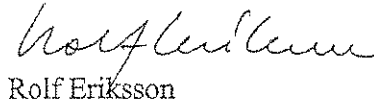
Markku Lehto
kansliapäällikkö
Sosiaali- ja terveysministeriö

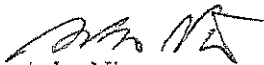
Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma
varatoimitusjohtaja
Suomen Kuntaliitto

Tapani Miettinen
toimitusjohtaja
Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

Rolf Eriksson
johtaja
Suomen Kuntaliitto

Asko Nio
yksikönjohtaja
Liikennevakuutuskeskus

JAKELU

Ministeri Sinikka Mönkäre
Ministeri Liisa Hyssälä
Erityisavustaja Janne Metsämäki
Erityisavustaja Marja Tallavaara
Terveysosasto STM
Vakuutusosasto STM
Vakuutusvalvontavirasto
Tapaturmavakuutuslaitosten liitto
Liikennevakuutuskeskus
Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto
Suomen Kuntaliitto
Tapaturmavakuutuslaitokset
Liikennevakuutusyhtiöt
Valtiokonttori
Maatalousyrittäjien eläkelaitos